

УДК 339.1 + 549.2

В.І. Татарінцев, кандидат геолого-мінералогічних наук,
заступник директора – керівник відділу експертизи алмазів
E-mail: tat@gems.org.ua

О.Р. Белевцев, кандидат геологічних наук, заступник директора
E-mail: belevtsev@gems.org.ua

Л.І. Вишневська, головний фахівець відділу експертизи алмазів
Email: vishn@gems.org.ua

К.Є. Кормакова, головний фахівець науково-дослідної лабораторії
Email: kormakova.kater@gmail.com

Державний гемологічний центр України
вул. Дегтярівська, 38–44, Київ, 04119, Україна

Практична реалізація системи забезпечення достовірності даних в торгівлі алмазами та іншим дорогоцінним камінням

DOI: [https://doi.org/10.53036/2022-4\(110\)-6](https://doi.org/10.53036/2022-4(110)-6)

(Рекомендовано доктором геологічних наук, професором Ковальчуком М.С.)

Розглянуто питання захисту прав споживачів ювелірних виробів шляхом створення та розкриття механізмів отримання споживачами достовірних даних у торгівлі алмазами й іншим дорогоцінним камінням та виконання Україною вимог Кімберлійського процесу щодо протидії торгівлі «конфліктними» алмазами.

Ключові слова: алмази, дорогоцінне каміння, ювелірні вироби, захист прав споживачів, Кімберлійський процес, посібник продавця, посібник користувача.

Вступ

Протягом 2022 року відділом експертизи алмазів ДГЦУ продовжувалась робота щодо забезпечення прозорості і достовірності даних у торгівлі алмазами та іншим дорогоцінним камінням.

Ця робота виконувалась відповідно до Технічного завдання щодо виконання наукових та науково-технічних робіт (ННТР) ДГЦУ у 2022 році. Вона є складовою частиною теми ННТР «Система забезпечення достовірності даних у торгівлі алмазами та іншим дорогоцінним камінням» (2020-2022 рр.).

Об'єкт дослідження – передовий досвід у сфері корпоративної соціальної відповідальності та етики ювелірного бізнесу, сучасні проблеми, пов'язані з відповідальністю алмазного бізнесу в рамках діяльності Кімберлійського процесу (далі – КП) і заходи з підтримки довіри споживачів ювелірних виробів.

Мета роботи – розробка інструментів надання споживачам механізму отримання повної та достовірної інформації

про якість огранованих алмазів та іншого дорогоцінного каміння (далі – ДК) у складі ювелірних виробів, які вони купують, а також інструментів захисту прав споживачів ДК.

Реалізація мети передбачає надання допомоги споживачам ювелірних виробів у питаннях свідомого вибору прикрас з каменями та подальшого догляду за ними в побуті, а також надання продавцям ювелірних виробів з ДК фахової інформації про коштовне каміння, яка може бути корисною для збільшення довіри споживачів до товару, збільшення обсягу та ефективності продажу і дотримання законодавчо регульованих зобов'язань перед клієнтами.

Сфера застосування результатів роботи – торгівля ювелірними виробами з діамантами та іншим ДК, гемологічна експертиза ДК, робота у рамках діяльності та завдань КП щодо протидії торгівлі «конфліктними» алмазами та опору щодо деструктивних дій окремих держав стосовно України.

Виклад основного матеріалу

Ділова спільнота українського ювелірного ринку має усвідомити те, що Україна не є відірваною від європейського та загальносвітового ринку. Формування позитивного іміджу України як європейської, конкурентоздатної держави із сприятливим бізнес-кліматом суттєво залежить від вищезазначених факторів корпоративної соціальної відповідальності (далі – КСВ) і повинна мати повністю прозорі шляхи, якими здійснюється обіг алмазів та іншого дорогоцінного каміння.

Виконання норм державного регулювання у сфері захисту прав споживачів ювелірних виробів українськими підприємцями має поєднуватись із свідомим та добровільним дотриманням зобов'язань перед суспільством вести ювелірний бізнес у рамках етики та корпоративної соціальної відповідальності.

ДГЦУ, як член Всесвітньої конфедерації ювелірів (CIBJO) та Європейської гільдії ювелірів, вважає одним із осно-

вних завдань своєї діяльності допомогу бізнесу стати часткою європейського механізму гуманної та соціально відповідальної європейської політики у сфері обігу ДК, зокрема, шляхом розвитку просвітницької діяльності, а також застосування можливостей створення та впровадження власного інтернет-ресурсу – посібника продавця і користувача ювелірними виробами з ДК.

Робота включає аналіз сучасних викликів, які стосуються обігу сировинних алмазів у рамках діяльності Кімберлійського процесу. КП виявився не спроможним протидіяти розповсюдженню алмазів із рф, пов'язаних з фінансуванням військово-промислового комплексу рф, які сприяють убивству українців на власній території. Цей аналіз став додатковим, не передбаченим заздалегідь завданням ННТР, який дозволив обґрунтувати та здійснити заходи ДГЦУ, направлені на ізоляцію рф і білорусі у КП, і сформулювати поради користувачам щодо припинення споживання російських алмазів.

Аналітичний огляд питань, які стосуються виконання цієї ННТР, зроблено на науковому рівні із застосуванням літературно-аналітичного та емпіричного методів досліджень і вперше для України. Новітнім для України є також інтернет-ресурс ДГЦУ – «Дорогоцінне каміння – посібник продавця, користувача», який розроблено з урахуванням міжнародних стандартів CIBJO, членом якої є Україна в особі ДГЦУ.

Якщо споживач тільки збирається зробити покупку, то йому для правильного і безпечного вибору знадобиться інформація, яка буде розміщена на інтернет-ресурсі ДГЦУ «Дорогоцінне каміння – посібник продавця, користувача». Також у посібнику буде інформація для споживача, який хоче зробити експертизу каменя в ДГЦУ. Вважаємо, що цей посібник буде корисним для продавця і користувача (споживача), але

купувати камені не маючи досвіду найкраще зі спеціалістом, або з достовірними супровідними документами, які є можливість перевірити, в тому числі через інтернет-сайт ДГЦУ.

Купуючи ювелірні вироби, споживачу необхідно звернути увагу на наявність товарного ярлика на виріб вітчизняного або іноземного виробництва. Товарний ярлик ювелірних виробів передбачає наявність такої інформації: найменування або товарний знак підприємства-виробника, найменування виробу або його шифр, найменування сплаву металу та його проба, маса виробу, номер (розмір) каблучки або браслета, найменування каменя та його маса, а також позначки «виріб був у вжитку» або «б/в» для ювелірних виробів, які були у вжитку. Крім того, споживач має право на вільний вибір товару, перевірку його якості, безпеки, комплектності, міри, ваги та ціни, демонстрацію безпечного й правильного його використання. На вимогу споживача продавець зобов'язаний надати йому контрольно-вимірний прилад, документи про якість, безпеку, ціну товару.

Споживач, звичайно, не може самостійно перевірити, чи відповідає камінь торговому ярлику або іншому супровідному документу якості, у тому числі закордонному. Для цього він може звернутися до експерта-гемолога ДГЦУ.

За своїм змістом робота пов'язана з іншими ННТР ДГЦУ, які виконуються за тематикою захисту прав споживачів ювелірних виробів шляхом створення та розкриття механізмів отримання споживачами достовірних даних у торгівлі ДК та виконання Україною вимог КП.

Висновки

Виконано аналітичний огляд міжнародно визнаної доктрини КСВ ювелірного бізнесу. Обґрунтовано та сформульовано власне завдання ДГЦУ щодо

надання у рамках своєї компетенції допомоги бізнесу стати часткою європейського механізму соціально відповідальної європейської політики щодо ведення підприємництва у сфері обігу ДК в рамках етики та КСВ. Реалізація цього завдання планується через розвиток просвітницької діяльності та застосування можливостей інтернет-ресурсу ДГЦУ.

Розглянуто сучасні проблеми, пов'язані з КП та розповсюдженням алмазів із рф, пов'язаних з фінансуванням військово-промислового комплексу рф, що сприяє вбивству українців на власній території. Висвітлено обґрунтовані заходи ДГЦУ, направлені на ізоляцію рф і рб у КП. Сформульовані поради споживачам щодо припинення споживання російських алмазів.

Як продовження розроблених у 2021 році методично-інструктивних матеріалів аналітичного і документального супроводження експертних операцій з ДК розроблено додатковий механізм розмежування природних і синтетичних алмазів під час митного оформлення торгових партій алмазів, виконано аналітичний огляд причин помилок експертів-гемологів при визначенні кольору і чистоти алмазів та розроблено заходи реалізації експертного забезпечення визначення природи кольору опромієних діамантів з точки зору їх радіаційної безпеки.

Упровадження результатів планується у вигляді інтернет-ресурсу ДГЦУ «Дорогоцінне каміння – посібник продавця, користувача», який є новітнім для України.

Робота є важливою з точки зору формування позитивного іміджу України як європейської, конкурентоздатної держави із сприятливим бізнес-кліматом та високим рівнем захисту прав споживачів щодо отримання повної та достовірної інформації про якість оцінюваних алмазів та іншого ДК у складі ювелірних виробів, які вони купують.

Використані джерела

1. Доктрина CIBJO щодо корпоративної соціальної відповідальності в ювелірному бізнесі. URL: <https://www.cibjo.org/a-csr-doctrine-for-the-jewellery-industry-that-is-pertinent-to-our-times/>.
2. Татарінцев В. Криваві алмази Росії. Росія узурпує владу в Кімберлійському процесі. *Коштовне та декоративне каміння*. 2022. № 1–2 (107–108). С. 4–9.

References

1. CIBJO's doctrine of corporate social responsibility in the jewelry business. URL: <https://www.cibjo.org/a-csr-doctrine-for-the-jewellery-industry-that-is-pertinent-to-our-times>. [in Ukrainian]
2. Tatarintsev V. Blood diamonds of Russia. Russia is usurping power in the Kimberley Process. *Precious and decorative stones*. 2022. No. 1–2 (107–108). P. 4–9. [in Ukrainian]

UDC 339.1 + 549.2

V. Tatarintsev, Ph.D. (Geol.), Deputy Director – Head of the Diamond Grading Department.
E-mail: tat@gems.org.ua

O. Belevtsev, Ph.D. (Geol.), Deputy Director
E-mail: belevtsev@gems.org.ua

L. Vyshnevskaya, Chief Specialist of the Diamond Grading Department
E-mail: vishn@gems.org.ua

K. Kormakova, Chief Specialist of the Research Laboratory
E-mail: kormakova.kater@gmail.com

State Gemmological Centre of Ukraine
38– 44 Deghtyarivska Str., Kyiv, 04119, Ukraine

*Practical implementation of the system of data ensuring reliability
in the trade of diamonds and other gemstones*

The jewelry consumers rights protecting issue by creating and disclosing mechanisms for consumers to obtain reliable data in the trade of diamonds and other gemstones as well as Ukraine's compliance with the requirements of the Kimberley Process regarding the countering of the trade in «conflict» diamonds were considered.

Keywords: diamonds, gemstones, jewellery, consumer rights protection, Kimberley Process, seller's and consumer's manual.